

Gyászbeszéd Kiss Elemér temetésén

Mourning Speech at the Funeral of Elemer Kiss

Oláh-Gál Róbert*

Babeş-Bolyai Tudományegyetem
Csíkszeredai Kirendeltség

*„Mikor Csíkból elindultam, jaj,
Színem sem volt, úgy búsultam, jaj.
Kezem fejemre kapcsoltam,
Szegény Csikot úgy sirattam, jaj.”*

Egy csíki székely katolikus embert temetünk.

Abból az egyenes gerincű, régi fajtából, mint a zsögödi Nagy Imre, vagy a csíkszentgyörgyi Márton Ferenc.

Elemér mindig büszke volt csíkmenasági származására, bár Brassóban született, Csíkmenaságot vallotta szülőföldjének.

Ezért hoztam Elemér sírjára csíkmenasági anyaföldet.

Ebbe a csíki tarisznyába tettem a csíkmenasági templomkertből, a Szervátiusz Jenő 1940-ben felállított emlékműve mellől.

Mikor azt Menaságon felállították, Kiss Elemér akkor ment a csíkszeredai katolikus főgimnáziumba. Egy új, reményteljesebb magyar világ küszöbén.

Aztán vettem földet a temetőkertből, kedves szüleinek sírjáról. Elemér soha el nem mulasztotta, hogy világítani hazajárjon Menaságra. Végül vettem egy kanálnyi földet Menaság Újfalú felé eső határából, ahol sokszor áthaladt Kiss Elemér kollegánk.

Kányádi Sándortól egyszer megkérdezte egy pesti fiatalember, hogy mi a siker kulcsa?

Kányádi azt válaszolta, ez nagyon egyszerű: Hegyi embernek kell születni.

Kiss Elemér hegyi embernek született. Aki mindenért keményen megdolgozott. Csak a betevő falatért is meg kell járnia két havast, egy kis borvízért át kell menni a hágón. A Bolyai-kéziratok megfejtéséért át kellett nézni 14 ezer oldal összekuszált kéziratot. Ki kellett olvasni Bolyai János hieroglifjeit.

Ez teljes mértékben eddig csak Kiss Elemérnek sikerült. Mert konok, makacs székely hegyi embernek született, aki tudja, hogy a sziklás székely földet is csak kemény munkával lehet termékenyvé tenni.

Ezért nyíltak meg előtte a Bolyai ládák titkai.

Most már Bolyai Jánossal személyesen beszélget. Megkérdezheti Bolyai Jánostól, hol is folytatódik a ki-javított Abel-Ruffini tétel bizonyítása. Hol is van az algebra alaptételére adott tiszta algebrai bizonyítás? Hol van a Gauss-egészekre adott prímfelbontás?

Bolyai János is biztosan megdicséri, hisz 140 év után csak Elemérnek sikerült megfejtetni és megérteni Bolyai János számelméleti okfejtéseit.

Az idén, már betegesen gyalogosan kiment a csíksomlyói búcsúra és áldozott.

A múlt pénteken augusztus 18-án, a Marosvásárhelyen szervezett Bolyai Geometriai Tábor résztvevői felkeresték betegágyánál. Kiss Elemér még ideadta nekünk előadásának szövegét, amelyet azelőtt való este kedves feleségének, Ágicának diktált éjjel három óráig. Vasárnap magához hívott és megkért, válaszoljam meg tudományos levelezését. Ezt hétfőn is folytattuk.

A tudományos és tanári munka mintaképe volt. Ezt több száz tanítványa, kollegája is igazolhatja.

Kedves Elemér, nyugodjál békében őseid földjében, a Bolyaiak földjében!

* email: olah_gal@topnet.ro, ogrogr@gmail.com

*Kiss Elemér
1929 – 2006*

A SAPIENTIA - Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Marosvásárhelyi Műszaki és Humántudományok Kara
mély megrendüléssel tudatja, hogy

DR. KISS ELEMÉR

matematika professzor, a MTA tagja, jeles Bolyai-kutató,
életének 77. évében, 2006. augusztus 23-án
csendesesen meghalt.

1929. augusztus 25-én született Brassóban, gyermekkorát Csíkmenaságon töltötte. A középiskolát a csíkszeredai gimnáziumban, míg egyetemi tanulmányait a kolozsvári Bolyai Egyetemen végezte, ahol 1951-ben szerez diplomát. Ezt követően 1961-ig a Bolyai Farkas Líceumban tanított majd ezután a Marosvásárhelyi Tanárképző Főiskola matematikai tanszékének adjunktusa. Az intézet megszűnése után a mostani Petru Maior Tudományegyetem tanáraként folytatta munkáját, ahol 1976 és 1985 között tanszékvezetői feladatokat is ellátott. Doktori disszertációját, melyben a modern algebra témaköréhez tartozó kérdésekkel foglalkozott, 1974-ben védte meg Pick György professzor irányítása alatt.

Az utóbbi másfél évtizedben a marosvásárhelyi Teleki-Bolyai könyvtárban található Bolyai János kéziratos hagyatékát tanulmányozta. A Bolyai életmű eddig teljesen ismeretlen fejezeteire világított rá kimutatva azt, hogy Bolyai János a számelmélet akkori aktuális kérdéseivel is foglalkozott, és ezáltal a geometernek elkönyvelt magyar tudós egy új megvilágításban jelenik meg. Bolyai több jelentős idevágó tételnek szebbnél szebb bizonyításait fogalmazza meg, néhány esetben évtizedekkel megelőzi a kor tudományos világát. Munkája révén, Bolyai Farkas, az apa és Bolyai János, a fiú viszonya árnyaltabb és bensőségesebb formában jelenik meg.

Értékes kutatói munkája eredményeként 2001-ben a Magyar Tudományos Akadémia külső tagjai közé választotta, 2006-ban pedig megkapta Marosvásárhely díszpolgára címet.

Nagy lelkesedéssel vett részt az Erdélyi Magyar Tudományegyetem alapításában, a Sapientia Alapítvány marosvásárhelyi fiókjának első elnöke volt. Távozásával komoly veszteség érte az erdélyi magyar felsőoktatást és tudományos életet. Emlékét az Alapítvány és az Egyetem közössége kegyelettel megőrzi, nyugodjék békében.